

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, arrest van 8 december 2022, nr 34349/18, nr. 34638/18 en nr. 35047/18, M.K. e.a. / Frankrijk

Toegang tot de rechter – Weigering van plaats in noodopvang – Weigering van bestuurlijke autoriteiten om uitvoering te geven aan kort gedingbevelen waarbij de Staat wordt bevolen noodopvang te bieden aan asielzoekers en hun kinderen

Ten tijde van de feiten konden asielzoekers die zonder onderdak in Frankrijk aankwamen, niet genieten van het opvangsysteem dat normaal voor hen bestemd is, noch een plaats in noodopvang krijgen. Zij hebben bij de administratieve rechtbank van Toulouse een kort geding aangespannen om de administratie te gelasten hen onderdak te bieden. De administratieve rechtbank heeft de Franse Staat bevolen hen noodhuisvesting te verlenen. Ondanks de inwilliging van hun respectieve verzoeken en de interne procedures die zij daartoe hebben ingeleid, weigerden de autoriteiten hieraan gevolg te geven en bleven de asielzoekers op straat.

Met een beroep op artikel 6, lid 1, van het Verdrag klagen verzoekers bij het Europees Hof voor de rechten van de mens over de niet-naleving van de door de bestuursrechter uitgevaardigde bevelen tot voorlopige huisvesting en over het ontbreken van een doeltreffende spoedprocedure voor de tenuitvoerlegging van een bevel tot voorlopige huisvesting.

Het Hof overweegt allereerst dat de toekenning of weigering van een plaats in een noodwoning een burgerlijk recht vormt en concludeert dat artikel 6, lid 1, van het Verdrag van toepassing is. Het Hof wijst er vervolgens op dat het door artikel 6, lid 1, gewaarborgde recht van toegang tot de rechter een illusie zou zijn indien de interne rechtsorde van een Staat zou toestaan dat een definitieve en bindende rechterlijke beslissing ten nadele van een partij niet uitgevoerd wordt. De tenuitvoerlegging van een vonnis, door welke rechtbank dan ook, moet worden beschouwd als een integraal onderdeel van een "eerlijk proces". Voorts herhaalt het Hof dat een Staat een gebrek aan geldmiddelen of andere middelen niet als voorwendsel mag gebruiken om een rechterlijke beslissing niet uit te voeren.

Het Hof merkt op dat de regering, met het argument dat de opvangvoorzieningen in het departement Haute-Garonne overvol waren, met name in juli 2018, en dat er onvoldoende geldmiddelen waren om een beroep te kunnen doen op particuliere hoteldiensten, niet aantoont hoe ingewikkeld de procedure voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige maatregelen is die verzoekers genoten.

Het Hof stelt vervolgens vast dat verzoekers zich bijzonder zorgvuldig hebben ingezet voor de tenuitvoerlegging van deze bevelen. Het heeft ook vastgesteld dat de prefect, de vertegenwoordiger van de Staat in het departement, de door de administratieve rechter gevraagde uitleg niet heeft gegeven in de fase van de administratieve tenuitvoerlegging, dat hij niet heeft gereageerd op de verzoeken van de verzoekers en dat hij deze beslissingen niet ten uitvoer heeft gelegd voordat het Hof voorlopige maatregelen had genomen.

Het Hof wijst niet alleen op de passiviteit van de bevoegde administratieve autoriteiten bij de tenuitvoerlegging van de beslissingen van de administratieve rechter, maar ook op het feit dat deze administratieve autoriteiten de bevelen van de nationale rechter niet hebben uitgesteld, maar duidelijk hebben geweigerd. Het Hof bekritiseerde deze weigering des te meer omdat het ging om geschillen over de bescherming van de menselijke waardigheid van personen die zich

in een bijzonder kwetsbare situatie bevonden. Het heeft derhalve een schending van artikel 6, lid 1, van het Verdrag vastgesteld.